

прискорення доцільно більш глибоко вивчити досвід роботи європейських відкритих університетів, посилити міжнародне співробітництво в галузі відкритої освіти.

ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

КИРИЧЕНКО Микола Олексійович, доктор філософії, доцент, перший проректор – проректор з науково–педагогічної та навчальної роботи ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України, член-кореспондент Академії наук вищої освіти України

У процесі становлення та розвитку незалежної України післядипломна педагогічна освіта (далі – ППО) неодноразово відповідала на виклики, пов’язані з стрімким перебігом процесів модернізації та реформування освітньої галузі, забезпечуючи вчасну, а частіше й випереджувальну, якісну підготовку педагогічних і керівних кадрів до освітніх змін. У цих умовах опановувалися інноваційні технології, розроблялися і впроваджувалися сучасні методики підвищення кваліфікації. Система ППО в незалежній Україні постійно і динамічно розвивалась, що засвідчується суттєвими інституційними, організаційно-управлінськими, кадровими, змістовими, технологічними змінами.

Відповідно до Закону України «Про загальну середню освіту» ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України (далі – УМО), як правонаступник Центрального інституту післядипломної педагогічної освіти, є провідним навчальним закладом з науково-методичного забезпечення системи загальної середньої освіти.

Саме тому за ініціативою УМО відбулося створення ще в 2010 р. Всеукраїнської громадської організації «Консорціум закладів післядипломної освіти», а в її межах в кінці 2015 р. – Українського відкритого університету післядипломної освіти (УВУПО), що є найвищим свідченням консолідації у системі ППО. За загальною згодою учасників і Консорціуму, і УВУПО, яка базується на визнанні провідної ролі і статусу УМО, цей заклад став базовим для розгортання діяльності зазначених організацій. Унікальність УМО в цьому процесі визначається приналежністю до НАПН України, що створює передумови не лише для наукових досліджень, а й для впровадження результатів в освітню практику, поєднанням освітньої діяльності з підготовки та підвищення кваліфікації управлінських та педагогічних кадрів. Університет забезпечує наступність професійного розвитку керівних кадрів освіти в

магістратурі та підвищенні кваліфікації, є осередком навчально-методичної, науково-дослідної та науково-методичної діяльності з визначення та реалізації державної політики в сфері ППО, проблем професійного розвитку різних категорій фахівців, сприяє впровадженню в освітню діяльність ідей андрагогіки, акмеології, педагогічної інноватики, виконує функції координації у системі ППО.

Для подальшого розвитку системи ППО в Україні створена необхідна наукова інфраструктура: УМО в складі НАПН України та регіональні заклади ППО, спеціалізовані вчені ради, мережа дистанційного навчання, періодичні видання – все це працює на консолідацію цих зусиль. Крім того, приділяється значна увага залученню закладів післядипломної освіти інших галузей, громадських організацій до спільної діяльності на засадах партнерства.

Проте основним і найбільш небезпечним залишається виклик, пов'язаний з відсутністю сучасного законодавчого забезпечення діяльності всієї системи післядипломної освіти та недосконалість нормативно-правового забезпечення, а саме: відповідних законів, врахування особливостей функціонування закладів ППО та освітнього процесу в них у підзаконних нормативно-правових актах, невизначеність статусу закладів ППО та фахівців, які в них працюють, зокрема порушення їхніх прав щодо отримання вчених звань і можливості працювати на відповідних посадах. Відсутність норм і положень у Законі України «Про вищу освіту» щодо регіональних закладів післядипломної освіти ставить під загрозу функціонування в них кафедр, що може спричинити руйнування здобутків у науковій і навчально-методичній діяльності системи ППО.

На даному етапі ще остаточно не подолана застарілість підходів до професійного розвитку управлінських і педагогічних кадрів, зокрема, надмірна формалізація, недостатня наступність підготовки фахівців та підвищення кваліфікації, неухвалене ставлення до вимог роботодавців і стейкхолдерів, що суперечить суспільній потребі реформування всієї системи освіти на засадах гуманістичних та демократичних цінностей суспільства знань, потребі у високому рівні професіоналізму управлінських кадрів, науково-педагогічних та педагогічних працівників. І як наслідок – відсутність впливу результатів підвищення кваліфікації на професійну кар'єру споживачів цієї освітньої послуги.

У таких несприятливих для системи ППО умовах докладається максимум зусиль для посилення уваги з боку органів державної влади, перш за все Верховної Ради і МОН України, всіх установ–партнерів, а також громадських організацій до розроблення і затвердження нормативно-правового забезпечення діяльності системи ППО. У цьому контексті проведено засідання Ради УВУПО, два “круглі столи” та ряд

конференцій за участю представників широких кіл установ і організацій, зацікавлених у вирішенні проблеми законодавчого забезпечення діяльності всієї системи післядипломної освіти.

Зазначимо також, що представники УМО, корпусу керівників регіональних закладів ППО представляють інтереси ППО в групах Комітету Верховної Ради України з розробки відповідного розділу проекту Закону «Про освіту». Також представники УМО є в кожній підкомісії Науково-методичної комісії МОН України, де прямо чи опосередковано розглядаються питання ППО, а саме: післядипломної освіти, підвищення кваліфікації, встановлення результатів формальної, неформальної та інформальної освіти, унормування роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників тощо. Це розглядається як стратегічно важливий пріоритет діяльності УМО і УВУПО.

Діяльність ППО, яку ми сьогодні маємо спрямувати в нове русло з урахуванням стратегії реформування освіти, вбачається в тому, щоб зрушити з місця роботу з нормативно-правового забезпечення функціонування закладів ППО, визначити значимі віхи перспектив у цьому напрямі, зокрема встановити орієнтовний перелік необхідних нормативних документів, обговорити їхній зміст і структуру, за необхідності – внести корективи в чинне законодавство України. Такі дії потребують більш чіткої координації і залучення фахівців різних галузей.

Нагальною потребою на даний час є внесення у Закон України «Про освіту», а також урахування у майбутньому законі «Про освіту дорослих/післядипломну освіту», розроблення якого розглядається в перспективі, визначення поняття, завдань, принципів, функцій післядипломної освіти, закріплення статусу закладів ППО з урахуванням того, що вони здійснюють підвищення кваліфікації осіб з вищою освітою, отже потребують кадрового, матеріального, іншого ресурсного забезпечення на відповідному рівні, закріплення статусу науково-педагогічних працівників, які працюють у закладах ППО, на рівні науково-педагогічних працівників у системі вищої освіти, а також унормування порядку створення та функціонування кафедр, як основних структурних підрозділів зазначених закладів, урахування особливостей функціонування закладів ППО при визначенні ліцензійних умов, порядку проведення їх акредитації/атестації тощо.

Основна мета реформування системи післядипломної освіти фахівців, зокрема керівних кадрів освіти, педагогічних і науково-педагогічних працівників, полягає в забезпеченні їхнього безперервного професійного розвитку відповідно до вимог державної політики в галузі освіти, роботодавців та ключових стейкхолдерів, а також у задоволенні освітніх потреб особистості споживача освітньої послуги.

На даному етапі розвитку серед актуальних питань є також консолідація наукових досліджень, які можуть бути покладені в основу законодавчого та нормативно-правового забезпечення післядипломної освіти, а саме: обґрунтування теоретичних засад професійного розвитку фахівців із вищою освітою впродовж перебігу кар'єри, узагальнення закономірностей управління закладами післядипломної освіти, визначення особливостей професійної діяльності андрагогів у системі післядипломної освіти.

Вся спільнота системи ППО впевнена, що саме спільні зусилля по вищезазначених напрямках є передумовою нового бачення і нового ставлення до установ, які забезпечують професійний розвиток фахівців в освітній галузі України в період її модернізації та реформування.

ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ РІВНЕНСЬКОГО ОППО В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ТА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ

ЧЕРНІЙ Алла Леонідівна, доцент, кандидат політичних наук, ректор Рівненського ОППО

На визначення пріоритетів розвитку Рівненського ОППО має вплив різноманітний досвід навчання педагогічних та керівних кадрів, який базується на основі неперервного формального навчання на курсах і в міжквестаційний період. Останнім часом спостерігаємо перехід від безперервного навчання до навчання впродовж життя, а то і через усе життя на засадах андрагогіки, акмеології, синергетики тощо. Освітня реформа та децентралізація управління спонукає проаналізувати питання впливу освітньої реформи на систему післядипломної освіти та її нову методологію. Також у педагогічно-методичному середовищі обговорюється необхідність випереджувального підвищення кваліфікації педпрацівника.

У системі післядипломної педагогічної освіти існують різні моделі підвищення кваліфікації та науково-методичного супроводу професійного розвитку педагогічних та керівних кадрів. Необхідно переходити від розробленої моделі підвищення кваліфікації на адаптивних засадах до пошуку й упровадження механізмів випереджувального професійного розвитку педпрацівника, що практично здійснював колектив Рівненського ОППО у процесі реалізації наукової теми «Науково-методичні основи професійного розвитку педагогічних і керівних кадрів в умовах випереджувальної післядипломної освіти».